

ความเป็นมาของปัญหาและความมุ่งหมายของการวิจัย

ภาษาไทยและภาษาเขมรแม่จะเป็นภาษาคนละแบบและสืบต่อมาจากภาษาคนละตระกูล¹ แต่ลักษณะของภาษาทั้งสองก็มีความใกล้เคียงกันในทางด้านไวยากรณ์ รูปคำ ลักษณะคำราชาศัพท์² ตลอดจนถึงตัวอักษร³ นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่ได้ศึกษาถึงลักษณะความคล้ายคลึงกันทางด้านต่าง ๆ ของภาษาทั้งสอง โดยศึกษาเน้นหนักเฉพาะลักษณะภาษาเขมรในภาษาไทย จนเป็นที่เข้าใจกันว่าภาษาไทยได้รับอิทธิพลภาษาเขมรฝ่ายเดียว แต่การถ่ายทอดวัฒนธรรมของชนชาติที่อยู่ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันนับศตวรรษนั้น ย่อมมีการถ่ายทอดและรับจากกันทั้งสองฝ่าย หลักฐานทางประวัติศาสตร์ก็ยืนยันว่าเขมรได้รับอิทธิพลและการถ่ายทอดวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ไปจากไทย⁴ ภาษาไทยก็มีอิทธิพลในภาษาเขมรอยู่มาก แต่เท่าที่ผ่านมา การศึกษาอิทธิพลทางภาษาของไทยที่มีต่อภาษาเขมรได้มีผู้เริ่มทำบ้างแล้ว โดยศึกษาคำยืมจากภาษาไทย⁵ แต่การศึกษานั้นนับได้ว่ายังอยู่ในระยะเริ่มต้น ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาคำไทยและอิทธิพลของภาษาไทยที่ปรากฏในภาษาเขมร

¹ กาทูจนา นาคสกุล, "แบบการเสริมสร้อยในภาษาไทยและเขมร," อักษรสาร (พระนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 2.

² สัทธา พินิจกุล, "คำขอมในราชาศัพท์ไทย," ภาษาและหนังสือ 6 (ธันวาคม, 2512) 88 - 110

³ ฉำ ทองคำวรรณ, "สันนิษฐานเทียบการเขียนอักษรไทยกับอักษรขอมในสมัยพ่อขุนรามคำแหง," ความรู้ทางอักษรศาสตร์ (พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2508), หน้า 271 - 321

⁴ สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ, นิราศนครวัด (พระนคร: แพร่พิทยา, 2514), หน้า 35, 122, 211.

⁵ Karnchana Nacaskul, 'A Study of Cognate Words in Thai and Cambodian.' (unpublished Master's Thesis, University of London, 1962).

นอกจากที่มีผู้เริ่มไว้แล้ว โดยศึกษาคำที่เ้าร่วมกันทั้งในภาษาไทยและภาษาเขมร เพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติมที่จะยืนยันเกณฑ์การกำหนดคำชนิดนี้ว่า คำใดเป็นคำไทย และจะได้ศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงของคำไทยที่ปรากฏในภาษาเขมร ทั้งยังจะได้ศึกษาลักษณะไวยากรณ์ไทยที่ปรากฏในโครงสร้างเขมรว่าลักษณะไวยากรณ์แบบใดที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางไวยากรณ์ภาษาเขมรบ้าง และเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การศึกษาคำไทยและอิทธิพลของภาษาไทยในภาษาเขมร นอกจากจะทำให้ทราบลักษณะต่าง ๆ ของภาษาไทยในภาษาเขมรแล้ว ยังจะช่วยให้เห็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ในภาษาของภาษาไทยได้ชัดเจนขึ้นด้วย

งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เขียนเป็นภาษาไทย

การศึกษาลักษณะภาษาไทยที่ปรากฏในภาษาเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาเขมร เป็นของใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ยังไม่มีผู้ใดได้ริเริ่มค้นคว้า งานวิจัยด้านนี้จึงยังไม่มีผู้ใดวิจัยเป็นภาษาไทย

2. งานวิจัยที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศ

ดร.กาญจนา นาคสกุล เป็นบุคคลแรกที่ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะต่าง ๆ ของภาษาไทยและภาษาเขมรอย่างละเอียดและชัดเจน ดังนี้

ก. ศึกษาเปรียบเทียบคำที่ปรากฏร่วมกันในภาษาไทยและภาษาเขมรปัจจุบัน ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "A Study of Cognate Words in Thai and Cambodian"¹ เพื่อวิเคราะห์หาเกณฑ์กำหนดว่า คำใดเป็นคำไทย คำใดเป็นคำเขมร ในหัวข้อนี้จะกล่าวเฉพาะเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดว่าคำใดเป็นคำไทย 6 เกณฑ์ ดังนี้

ก.1 พยัญชนะต้นในภาษาเขมรเขียนด้วย หน หุม และ หุด

¹Karnchana Nacaskul, 'A Study of Cognate Words in Thai and Cambodian.' (unpublished Master's Thesis, University of London, 1963).

- ก.2 คำที่ตรงกับคำที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยเป็น /r/
- ก.3 คำที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงควบ พยัญชนะระเบิดกับพยัญชนะข้าง
ภาษาไทยเป็นพยัญชนะระเบิดไม่มีลม แต่ในภาษาเขมรเป็น
เสียงระเบิดมีลม
- ก.4 ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นไปตามปกติของหน่วยเสียงสระโอมะ
และหน่วยเสียงสระโอมะกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาเขมร
- ก.5 คำที่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ในภาษาไทย
- ก.6 คำที่ลงอุปสรรคภาษาไทย

ข. ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะไวยากรณ์ของภาษาไทยและภาษาเขมร
ปัจจุบันเรื่อง "คำประสม คำบอกจำนวน และ คำลักษณนาม" ในวิทยานิพนธ์เรื่อง
"Parallelism in the Use and Construction of Certain Grammatical
and Lexical Items in Cambodian and Thai"¹ เพื่อชี้ให้เห็นว่าภาษาทั้งสอง
นั้นมีลักษณะเหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

- ข.1 คำประสม คำประสมในภาษาเขมรมีหลายแบบ จะกล่าว
เฉพาะแบบที่เขมรรับอิทธิพลจากไทย คือ แบบที่ ดร.กาญจนา
นาคสกุล เรียกว่า "Compounds with constantly
Recurring Heads"² ได้แก่คำ "การ" และ "ความ"

¹ Karnchana Nacāsukul, "Parallelism in the Use and Construction
of Certain Grammatical and Lexical Items in Cambodian and Thai:
A Typological Comparative Study" (unpublished Ph.D. thesis,
University of London, 1971)

² Ibid., p. 298, 316.

ในภาษาไทย และได้แก่คำ "การ" และ "เสจจฎฎฎ" ใน
ภาษาเขมร คำ "การ" ในภาษาไทยและภาษาเขมร ส่วนใหญ่
ปรากฏกับคำกริยาบอกการกระทำ เช่น

ท.¹ การบรรยาย การรุกราน

ข.² การบรรยาย การรุกราน

คำ "ความ" ในภาษาไทย และ คำ "เสจจฎฎฎ" ในภาษาเขมร
ส่วนมากปรากฏกับคำกริยาคุณศัพท์ บอกสภาพนามธรรม เช่น

ท. ความดี ความกังวล

ข. เสจจฎฎฎอ เสจจฎฎฎุ้วย

แต่คำกริยาบางคำก็ปรากฏได้กับคำ "การ" และ "ความ" ใน
ภาษาไทย หรือคำ "การ" และ "เสจจฎฎฎ" ในภาษาเขมรด้วย

ข.2 คำบอกจำนวน คร. กายจนา นาคสกุล เรียกว่า "Numerals"³
และอธิบายว่า คำศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อคำบอกจำนวนในภาษาไทย
มี 19 คำ ส่วนในภาษาเขมรมี 22 คำ คำเหล่านี้ประสมกัน
เกิดเป็น ระบบการนับ ระบบการนับในภาษาไทยและภาษาเขมร
ปัจจุบันใช้ระบบเดียวกัน มีวิธีการแปลค่าของคำบอกจำนวนนับ
เป็น 2 วิธี

¹ท. หมายถึง ไทย

²ข. หมายถึง เขมร

³Ibid., p. 170 - 173

ข.2.1 คำศัพท์บอกจำนวนย่อย x คำศัพท์บอกจำนวนหลัก

$$\begin{aligned} \text{ท. สองพัน} &= 2 \quad 1000 = 2 \times 1000 \\ &= 2000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. พีรพาน} &= 2 \quad 1000 = 2 \times 1000 \\ &= 2000 \end{aligned}$$

ข.2.2 คำศัพท์บอกจำนวนหลัก + คำศัพท์บอกจำนวนย่อย

$$\begin{aligned} \text{ท. สิบเก้า} &= 10 \quad 9 = 10 + 9 \\ &= 19 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ข. บร่ำพีร} &= 5 \quad 2 = 5 + 2 \\ &= 7 \end{aligned}$$

ข.3 คำลักษณะนาม ดร.กาญจนา นาคสกุล ได้ศึกษาเปรียบเทียบ
คำลักษณะนามภาษาไทยกับภาษาเขมรปัจจุบัน ในหัวข้อเรื่อง
"Grammatical Analysis of Substantives" ¹
และ "Lexical Comparison of Substantives" ²

โดยศึกษาดังนี้

ในหัวข้อเรื่อง "Grammatical Analysis of
Substantives" ได้แบ่งคำลักษณะนามภาษาไทยและ
ภาษาเขมรตามความสัมพันธ์กับหมวดคำอื่น ๆ เป็น
4 ประเภท คือ

¹ Ibid., p. 110 - 113

² Ibid., p. 182 - 195

1. คำลักษณนามบอกแต่ละหน่วย (Unit Classifiers)
2. คำลักษณนามบอกมาตรา (Metric Classifiers)
3. คำลักษณนามบอกทั่วไป (General Classifiers)
4. คำลักษณนามบอกคำกริยา (Verb Classifiers)

ในหัวข้อเรื่อง "Lexical Comparison of Substantives" ได้แบ่งคำลักษณนามตามวิธีการใช้เป็น 4 ประเภท ตามประเภทแรกปรากฏเช่นเดียวกับการแบ่งคำลักษณนามในหัวข้อเรื่อง "Grammatical Analysis of Substantives" ส่วนประเภทที่ 4 แบ่งเป็นคำลักษณนามประเภทบอกบุคคล (Personal Classifiers) และยังได้ศึกษาคำลักษณนามที่ทั้งไทยและเขมรใช้ตรงกันเมื่อปรากฏกับคำนามแบบเดียวกัน นอกจากนี้ ดร.กาญจนา นาคสกุล ยังได้ศึกษาเรื่องการยืมคำแปล (loan translations) ของคำลักษณนามภาษาเขมรอีกด้วย

J.M. Jacob ได้ศึกษาคำบอกจำนวนและคำลักษณนามเฉพาะภาษาเขมร ในบทความชื่อ "Notes on the Numerals and Numeral Coefficients in Old, Middle and Modern Khmer" ¹ ดังนี้

ก. คำบอกจำนวน

J.M. Jacob ได้รวบรวมคำศัพท์และศึกษาระบบการนับของเขมรยุคต่าง ๆ

ดังนี้

¹ J.M. Jacob, "Notes on the Numerals and Numeral Coefficients in Old, Middle and Modern Khmer," Lingua, 15 (1965), pp. 145 - 162

เขมรยุคโบราณ มีคำศัพท์ 10 คำ นับเลข 1 - 19 โดยวิธีบวก เช่น นูร่าม้วย
 $(5 + 1) = 6$ จำนวนจากเลข 20 ขึ้นไปโดยวิธีคูณ เช่น นูร่ารย
 $(5 \times 100) = 500$

เขมรยุคกลาง มีคำศัพท์ปรากฏจริง 7 คำ แต่จากระบบการนับบ่งว่าน่าจะ
 มีจำนวนคำศัพท์เท่ายุคเขมรปัจจุบัน และมีการนับเลขเช่นเดียวกับเขมรยุค
 ปัจจุบัน

เขมรยุคปัจจุบัน มีคำศัพท์ 19 คำ นับเลข 1 - 99 โดยวิธีบวก เช่น นูร่าปี่
 $(5 + 3) = 8$ จำนวนจากเลข 100 ขึ้นไปโดยวิธีคูณ เช่น นูร่ารย
 $(5 \times 100) = 500$

ข. คำลักษณนาม

J.M. Jacob ศึกษาตำแหน่งของคำลักษณนามในนามวลี กริยาวลี และเมื่อ
 ปรากฏกับคำจำนวนนับในยุคต่าง ๆ ดังนี้

เขมรยุคโบราณ ตำแหน่งคำลักษณนามปรากฏในโครงสร้างนามวลี และ
 ปรากฏกับคำจำนวนนับ ส่วนโครงสร้างกริยาวลีไม่ปรากฏ ตำแหน่งคำ
 ลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้างนามวลีมี 2 แบบ คือ $N C X^1$ แบบหนึ่ง
 กับ $N X C$ อีกแบบหนึ่ง

คำลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้าง $N C X$ คือ

¹ N	=	Noun	หมายถึง	คำนาม
C	=	Coefficient	หมายถึง	คำลักษณนาม
X	=	Numeral	หมายถึง	คำบอกจำนวน

คำลักษณนามบอกน้ำหนักและการวัด	(Weights and Measures)
คำลักษณนามบอกหมวดหมู่	(Methods of Arrangement)
คำลักษณนามบอกสิ่งของ	(Items)

คำลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้าง $N \times C$ คือ คำศัพท์ อุนก "คน" ส่วนตำแหน่งคำลักษณนามเมื่อปรากฏกับคำจำนวนนับ คือ $x \ C$ ได้แก่ คำลักษณนามบอกเวลา

เขมรยุคกลาง ตำแหน่งคำลักษณนามปรากฏในโครงสร้างแบบต่าง ๆ เช่นเดียวกับเขมรโบราณทุกประการ

เขมรยุคปัจจุบัน ตำแหน่งคำลักษณนามปรากฏในโครงสร้างนามวลี กริยาวลี และปรากฏกับคำจำนวนนับ โครงสร้างนามวลีที่ประกอบด้วยคำลักษณนามมีเพียงแบบเดียว คือ $N \times C$ คำลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้างแบบนี้ มีดังนี้

คำลักษณนามบอกบุคคล	(Reference to Persons)
คำลักษณนามบอกสัณฐาน	(Reference to shapes)
คำลักษณนามบอกปริมาณ	(Reference to quantities)
คำลักษณนามบอกลักษณะที่ปรากฏ	(Reference to manner of presentation of a commodity or manner of growing)
คำลักษณนามบอกกลุ่มมนุษย์หรือสัตว์	(Reference to people or animals in pairs and groups)
คำลักษณนามบอกหมวดหมู่	(Reference to objects considered as items, kinds, examples)

คำลักษณนามที่ปรากฏในโครงสร้างกริยาวลีปรากฏในตำแหน่ง เช่น
 เกี่ยวกับโครงสร้างนามวลี คือ $V \times C^1$ ส่วนตำแหน่งคำลักษณนาม
 เมื่อปรากฏกับคำจำนวนนับคือ $X C$ ได้แก่ คำลักษณนามบอกเวลา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาคำที่ไทยและเขมรใช้ร่วมกัน
2. ศึกษาวิธีการประกอบคำ ระบบการนับ การใช้คำบอกจำนวน และ
การใช้คำลักษณนามในภาษาเขมร
3. เก็บข้อมูลในภาษาเขมรจากพจนานุกรมพุทธศาสนบัญญัติ พ.ศ. 2512²
จากสิ่งพิมพ์³ ภาษาเขมรทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองบางเล่ม และจากจารึกบางหลัก⁴
ร้อยแก้วได้แก่ เอกสารมหาบุรุษแฉมร ภาค 1 - 2
ปฐมนิพนธ์เรื่องเพรง ภาค 1 - 8
ขุนฉุยชัย
สูมต
กุสุมไสลิน เป็นต้น

¹ V	=	Verb	หมายถึง	คำกริยา
X	=	Numeral	หมายถึง	คำบอกจำนวน
C	=	Coefficient	หมายถึง	คำลักษณนาม

² พุทธศาสนบัญญัติ พจนานุกรมเขมร. 2 เล่ม. (พนมเปญ: พุทธศาสนบัญญัติ, 2512)

³ คู่มือพจนานุกรม

⁴ คู่มือพจนานุกรม

ร้อยกรองไต่แก

รามเกียรติ์

จูบาม

กากี

ขุยงสูงข

ทุทาว เป็นต้น

จารึกไต่แก

ศิลาจารึกนครวัด และจารึกบางหลักของ

Inscriptions du Cambodge ภาค 1 - 7 เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สํารวจและศึกษาหนังสือ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคำที่ไทย และเขมรใช้ร่วมกันและเกี่ยวกับหลักภาษาเขมร เพื่อพิจารณาว่ามีการวิจัยหรือมีหนังสือเล่มใดที่จะเกี่ยวข้องกับการวิจัยบ้าง
2. เก็บรวบรวมคำที่ไทยและเขมรใช้ร่วมกัน และคำไวยากรณบางประเภท เช่น คำนามที่ประกอบด้วยหน่วยหน้าศัพท์และกลางศัพท์ คำนามที่ประกอบด้วยคำ "การ" และ "เสจฎฐิ" คำบอกจำนวนและคำลักษณนาม เก็บข้อมูลโดยบันทึกลงในบัตรคำ โดยตัดคำที่ทราบแน่ชัดว่าเป็นคำยืมจากภาษาอื่นออกทั้งหมด เวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประมาณ 7 เดือน นับตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2520 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2520
3. ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ นำไปสอบปากคำจากผู้ออกภาษา¹ เพื่อศึกษาเสียงและทดสอบความหมายซึ่งได้จากพจนานุกรมฉบับพุทธศาสนบัณฑิต พ.ศ. 2512
4. วิเคราะห์คำที่ไทยและเขมรใช้ร่วมกัน ในคํานักขรวิธี เสียงคำ และวิธี การใช้คำ เพื่อหาลักษณะของภาษาไทยในภาษาเขมรที่จะใช้ เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคำอื่น ๆ

¹ คุปประวัติผู้บอกภาษาที่ภาคผนวก

5. นำเกณฑ์และข้อสังเกตลักษณะคำไทยในภาษาเขมรไปทดสอบกับคำอื่น ๆ เพื่อระบุว่าคำใดบ้างเป็นคำยืมจากภาษาไทย

6. ศึกษาเสียงและหน้าที่ของคำที่ได้พิจารณาแล้วว่าเป็นคำไทย เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำไทยในภาษาเขมรว่าเหมือนหรือแตกต่างจากคำไทยในภาษาไทยอย่างไร

7. ศึกษาวิธีการประกอบคำ ระบบการนับ การใช้คำบอกจำนวน และ การใช้คำลักษณนามในภาษาเขมรทุกยุคอย่างละเอียด เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาษาไทยในภาษาเขมร

8. วิเคราะห์และสรุปอิทธิพลภาษาไทยที่มีต่อภาษาเขมรในด้านต่าง ๆ

9. สรุปผลการวิจัยและเสนอผล

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทราบเกณฑ์การพิจารณาตัดสินคำที่ใช้ร่วมกันทั้งในภาษาไทยและภาษาเขมรว่าคำไทยมีลักษณะอย่างไร

2. ทราบลักษณะคำไทยในภาษาเขมร เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ อักษรวิธี เสียงคำ หน้าที่และวิธีการใช้คำไทยในภาษาเขมร

3. ทราบอิทธิพลของภาษาไทยที่เขมรรับไปเท่าที่วิจัยแล้ว ได้แก่ วิธีการประกอบคำ ระบบการนับ การใช้คำบอกจำนวน และการใช้คำลักษณนาม

4. ทราบระยะเวลาที่ไทยเริ่มมีอิทธิพลทางภาษาในด้านต่าง ๆ ต่อภาษาเขมร ดังกล่าวไว้ในข้อ 3